Redactiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Denneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care di

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anu 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anu 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anu 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anu 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 93. Braşovŭ, Joi, 29 Aprilie (11 Mai) 1893.

„Direcţiunea contrară statului".

Braşovŭ, 28 Aprilie v.

S'a împlinitŭ încă o dorinţă a maghiarisatorilorŭ. Proiectulŭ de lege privitorŭ la regularea salariilorŭ învĕţătorescĭ a fostŭ votatŭ de cameră în totalŭ, după ce în cursulŭ desbaterei speciale s'au introdusŭ mai multe modificaţiunĭ, care de care mai asupritóre pentru naţionalităţĭ.

Ungurii amăgiţĭ de conducĕtorii lorŭ politicĭ, credŭ că au făcutŭ unŭ pasŭ mai aprópe de ţinta utopică, ce li-se pune în vedere şi acum suntŭ mulţămiţĭ cu gândulŭ, că ministrulŭ de instrucţiune publică va dispune în viitorŭ, în modŭ aprópe discreţionarŭ, de sórtea şcólelorŭ confesionale nemaghiare.

Intr'o mare încurcătură se află numai aceia, carĭ au făcutŭ legea şi carĭ vorŭ avé chemarea a o şi esecuta spre salutea patrioţilorŭ privilegiaţĭ de totŭ soiulŭ.

Scopulŭ maghiarisătorŭ alŭ proiectului de lege este mai întâiu de a sistemisa îngerinţa directă a guvernului asupra şcólelorŭ confesionale, alŭ doilea de a-i da guvernului armă, cu care sĕ le pótă submina şi nimici, înlocuindu-le succesivŭ cu şcóle de statŭ maghiare.

Pentru ca sĕ pótă folosi cu succesŭ arma acésta diabolică nu este deajunsŭ pretextulŭ luatŭ din insuficienţa mijlócelorŭ materiale ale şcólelorŭ, ci trebuia sĕ se enunţe unŭ principiu, sub cuvêntulŭ apĕrării intereselorŭ statului, în numele căruia au sĕ fiă prigonite şi maltratate în viitorŭ şcólele nóstre confesionale.

Astfelŭ se stabili în lege ca principiu, că guvernulŭ e datorŭ sĕ combată pe tótă linia *„direcţiunea contrară statului"*, ce s'ar manifesta, într'unŭ chipŭ séu altulŭ, în viéţa şcólelorŭ nemaghiare. Dér au simţitŭ legislatorii şoviniştĭ, că se făceau pré ridiculĭ, décă nu arĕtau în lege, câtŭ de câtŭ ce înţelegŭ sub „direcţiune contrară statului" şi aşa au definitŭ acestŭ conceptŭ şi prin acésta, din ridiculĭ, ce erau sĕ se facă, au devenitŭ chiar monstruoşĭ. Ba, definiţiunea ce au dat'o ei „direcţiunei contrare statului" este mai multŭ ca monstruósă, este o provocare scelerată la adresa tuturorŭ naţiunilorŭ nemaghiare, carĭ ţinŭ la dreptulŭ lorŭ de liberă desvoltare naţională ca la o condiţiune de viéţă.

Se dice adecă în acea definiţiune, că trebue sĕ fiă urmărită orĭ-ce faptă, ce se îndreptă „contra constituţiei, a caracterului naţionalŭ, a unităţii, integrităţii, orĭ contra aplicărei legale a limbei statului". Intrebămŭ pe orĭ şi cine sĕ ne spună décă, după esperienţele de până acum mai alesŭ, nu va putĕ fi calificată orĭ şi ce faptă ce nu este pe placulŭ celorŭ dela putere, ca sĕvêrşită în contra statului? Décă însu-şi oficiósa „Pester Correspondenz" mărturisesce, că definiţiunea aceea privitóre la şcólele cu „direcţia contrară statului" este îngrijitóre, că va da nascere celorŭ mai marĭ încurcăturĭ şi neajunsurĭ în raporturile cu naţionalităţile, atuncĭ ce sĕ dicemŭ noi, carĭ nu stămŭ pe tĕrêmulŭ, ca naţionalităţile în interesulŭ statului sĕ fiă prigonite, ci din contră pe tĕrêmulŭ, ca sĕ fiă egalŭ îndreptăţite?

O inovaţiune fórte îngrijitóre este fără îndoiélă prevaricarea cu acestŭ prilegiu a conceptului de caracterŭ naţionalŭ alŭ statului şi însăşĭ corespondenţa oficiósă. se miră cum deodată năsdrăvanii legislatorĭ ungurĭ au ajunsŭ la formula caracterului naţionalŭ alŭ statului, când acésta nu este primită şi nu este definită în nicĭ o lege.

Se înţelege, că décă e vorba de caracterulŭ naţionalŭ maghiarŭ alŭ statului, atuncĭ însăşĭ esistenţa şcólelorŭ cu limbă nemaghiară, involvă pĕcatulŭ, ce după acea disposiţiă trebue sĕ fiă urmăritŭ de stăpânire.

Prin urmare hotărîrea acésta mai nouă a dietei nu va deschide pórtă largă volniciilorŭ de totŭ felulŭ, cum afirmă fóia oficiósă, pentru că acéstă pórtă era de multŭ deschisă prin hotărîrile de mai înainte, cu atâtŭ mai multŭ însĕ va face sĕ se deslănţuéscă o luptă desperată de rassă, la care nicĭ cei mai sĕlbaticĭ maghiarisatorĭ nu s'au gânditŭ.

CRONICA POLITICĂ.

— 28 Aprilie.

Fóia naţională slovacă *„Narodnie Noviny"* se ocupă într'unulŭ din numerii cei mai noi cu broşura renegatului *Kostenszky* Geza: despre **maghiarisarea Slovacilorŭ**. Provocându-se la unŭ pasagiu dintr'unŭ articulŭ alŭ lui „Szegedi Hirado" scrisŭ de acelaşĭ renegatŭ, pasagiu în care se dice: *„la o parte cu minciuna, că noi Maghiarii n'amŭ voi sĕ despoiămŭ naţiunile nemaghiare de naţionalitatea lorŭ"*, fóia slovacă dice următórele: Şi crede dóră cineva, că Kostenszky stă singurŭ? Ba bine că nu. Lângă elŭ stă întrégă tabĕra maghiarisătóre, ba şi însuşĭ Escelenţa Sa d-lŭ ministru de interne *Hieronymi!* Da, şi Măria Sa d-lŭ Carolŭ Hieronymi, ér cine nu crede acésta sĕ cetéscă Nr. 13 din „Nyitrai Lapok", că „Der. kön. ung. Minister des Innern sprach dem Verfasser der politischen Broschüre „Nemzeti politika a felvidéken" dr Géza Kostenszky, im Wege des Obergespannes seine Anerkung aus". Aşa déră ministrulu de interne îşĭ esprimă recunoscinţa unui astfelŭ de omŭ, care vestesce, că în luptele de naţionalitate pace nu póte sĕ fiă; ele nu se potŭ sfârşi decâtŭ séu cu învingere séu cu nimicire totală. Etă déră, continuă „Narodnie Noviny", că scopulŭ este „nimicirea totală a naţionalităţilorŭ"; orĭ-ce alta este: minciună, amăgire şi mistificare a lumei civilisate. Minciună este totŭ ce se povestesce despre egala îndreptăţire şi libertatea naţionalităţilorŭ. Minciună este, că Slovacii suntŭ persecutaţĭ pentru panslavismŭ şi că totŭ din causa acésta li-se închidŭ institutele de cultură. „Nimicirea totala" este lozinca şi singura causă adevĕrată a suferinţelor poporului slovacŭ în noua eră constituţională, începêndŭ dela aducerea legii pentru naţionalităţĭ până la conducerea afacerilorŭ interne ale statului prin „dreptulŭ" ministru Hieronymi. Asta nu o susţinemŭ noi „panslaviştii", ci dr. Kostenszky, căruia Hieronymi i-a esprimatŭ recunoscinţa sa. Mulţumimŭ pentru sinceritate!

•

Din incidentulŭ venirei Maiestăţii Sale la Budapesta, „Neue fr. Presse" publică o corespondenţă, în care se vorbesce şi despre **stadiulŭ actualŭ alŭ reformelorŭ de politică-bisericéscă a guvernului.** Corespondentulŭ se miră, „cum unii a putută sĕ esploateze cu atâta uşurinţă nevenirea mai îndelungată a Maiestăţii Sale la Budapesta, cu scopŭ de a sdruncina încrederea în situaţiunea ministeriului şi a politicei sale". Asigură apoi, că *raporturile dintre monarchŭ şi dintre poporulŭ maghiarŭ suntŭ atâtŭ de intime şi consolidate, încâtŭ o stricare a lorŭ e pentru totŭ-déuna imposibilă.* Admite corespondentulŭ fóiei vieneze, că s'au făcutŭ încercărĭ pentru conturbarea acestorŭ raporturĭ, dér asigură, că încercările au rĕmasŭ fără succesŭ. Ministrulŭ Csaky a fostŭ primitŭ deja în douĕ rêndurĭ în audienţă separată la Maiestatea Sa şi e aprópe sigurŭ, că cu asta ocasiune ministrulŭ a făcutŭ Maiestăţii Sale raportŭ despre proiectulŭ de lege privitorŭ la libertatea religionară şi nu peste multŭ ilŭ va presenta pentru prealabilă aprobare. Presentarea proiectului pe biroulŭ camerei se va face încă înaintea vacanţei de véră. Astfelŭ de asigurărĭ dă corespondentulŭ fóiei vienese şi în privinţa celor-l'alte proiecte de reformă bisericéscă a guvernului, susţiindŭ, că tóte acestea se vorŭ duce în deplinire întocmai precum a promis'o guvernulŭ la începutŭ.

*

Diarului *„Gaulois"* i se anunţă din Roma, că **Papa va adresa în curêndŭ o enciclică** către puterile europene în care va lansa cestiunea, că greutăţile militare vorŭ provoca unŭ lungŭ şirŭ de catastrofe. Papa va face atente puterile, sĕ urmeze politica păcei generale, care va pune tot-odată capĕtŭ miseriei clasei muncitóre. In fine va cere cu insistenţă, sĕ se ocupe puterile cu cestiunea desarmărei generale. In decursulŭ convorbirei sale cu împĕratulŭ Wilhelm, Papa a atinsŭ şi cestiunea acésta. Se dice, că Italia, Austro-Ungaria, Belgia şi Spania ar fi gata sĕ priméscă propunerile Papei. Rusia şi-a reservatŭ cuvêntulŭ ultimŭ. Décă şi Rusia s'ar învoì la desarmare, atuncĭ va fi rugată şi Francia sĕ facă asemenea.

† George Bariţiu

Etă cuvêntarea rostită de d-lŭ Dr. Augustinŭ *Bunea*, la înmormêntarea ilustrului rĕposatŭ:

> Luptă bună m'am luptatŭ, curgerea am plinitŭ, credinţa am păditŭ.
>
> *S. A. Pavelŭ II Tim. 4. 7.*

Peste câte-va dile se împlinesce unŭ anŭ, de când mulţĭ dintre fruntaşii némului românescŭ de pe plaiurile romantice ale Transilvaniei, de pe câmpiile mănóse ale Ungariei şi şesurile libere ale României se aflau în cetatea Sibiiului, ca sĕ aducă tributŭ de iubire, stimă şi recunoscinţă unui venerabilŭ octogenarŭ, şi mare Românŭ, care în cerculŭ familiei sale dĕdea mulţămită ferbinte lui Dumnedeu, pentru-că a fostŭ învrednicitŭ, sĕ-şĭ păstreze nevătămată credinţa părinţilorŭ sĕi, şi neschimbată iubirea către némulŭ sĕu, şi pentru-că a fostŭ îndestratŭ de Părintele cerescŭ cu putere neînfrântă de a lupta numai pentru binele naţiunii sale şi împodobitŭ cu vîrtute neclătită, care în decursulŭ unei carierĭ grele de 80 anĭ, ilŭ apĕrase totdéuna de cădere, aşa încâtŭ pe vesmêntulŭ lui sĕrbătorescŭ nu se puté observa nicĭ o pată, de care rarŭ suntŭ scutiţĭ chiar şi cei mai marĭ bărbaţĭ ai popórĕlorŭ.

Figura lui nobilă, modestă şi nepretensivă, ochii lui schînteitorĭ, carĭ ţi-se păreau, că suntŭ în stare sĕ străbată şi prin vĕlulŭ celŭ mai desŭ, după care stă ascunsŭ viitorulŭ unei naţiunĭ, cununa arginţie, care i-o împletiseră pe capulŭ lui classicŭ nu numai anii numĕroşĭ, ci şi gândirile lui înalte, de carĭ a fostŭ pururea frămêntatŭ pentru fericirea poporului românŭ, manierele lui dulcĭ şi condescendente, carĭ trădau o inimă învăpăiată de iubire sinceră către semenii lui: tóte aceste însuşirĭ sufletescĭ şi trupescĭ, precum şi reminiscinţele unui trecutŭ gloriosŭ şi încărcatŭ de neperitóre merite, ne fărmecară atâtŭ de multŭ pe noi toţĭ, carĭ eramŭ adunaţĭ în 24 Maiu din anulŭ trecutŭ în jurulŭ nemuritoriului George Bariţiu, încâtŭ la propunerea unuia dintre cei mai ilustri istoriografĭ şi archeologĭ românĭ am juratŭ, că până ce Dumnedeu va mai ţiné în viéţă pe modelulŭ vîrtuţilorŭ românescĭ, George Bariţiu, în fiesce-care anŭ în diua de 24 Maiu ne vomŭ aduna în jurulŭ lui, pentru-ca dela dênsulŭ sĕ ne inspirămŭ, cum trebue sĕ suferimŭ, cum trebue sĕ simţimŭ, sĕ dorimŭ şi sĕ luptămŭ, pentruca sĕ realisămŭ câtŭ mai curêndŭ idealulŭ némului nostru, pe care înaintaşii noştri, pe lângă tóte sbuciumările lorŭ, încă nu l'au putută vedé înfiinţatŭ.

O, óră fatală, óră înfricoşată, care cu iuţéla fulgerului ai dusŭ durerósa scire în tóte părţile lumii locuite de Românĭ, că George Bariţiu nu mai trăesce, George Bariţiu este mortŭ! Tu ai săgetatŭ inima unei familii fruntaşe, care numai în Dumnedeu şi în durerea nóstră a tuturorŭ îşĭ mai póte afla mângăere pentru perderea părintelui sĕu celui bunŭ! Tu ai consternatŭ şi lovitŭ fără de milă pe cea mai înaltă şi strălucită corporaţiune a sciinţei şi culturei românescĭ, care trebue sĕ se despartă de preşedintele sĕu eruditŭ, abia de câteva sĕptĕmânĭ alesŭ! Tu ai înecatŭ pretutindenea în suspine şi lacrimĭ graiulŭ românescŭ şi ai făcutŭ sĕ se împlinéscă şi aicĭ cuvintele profetului Ezechiilŭ: „Regele va plânge, şi boeriulŭ se va îmbrăca cu perire, şi mânile poporului pămêntului se vorŭ slăbănogi!"*) Tu ai omorîtŭ într'o clipită speranţele dulcĭ nutrite într'unŭ anŭ, că peste câte-va dile ne vomŭ puté aduna érăşĭ în jurulŭ marelui luptătorŭ alŭ naţiunii române, ca

*) Cap. VII. 27.